

# VLASTIVEDA

<b>Vyučovaci jazyk</b>	Slovenský jazyk
<b>Vzdelávacia oblasť</b>	Človek a spoločnosť
<b>Stupeň vzdelávania</b>	Primárne vzdelanie ISCED 1 – variant A
<b>Predmet</b>	Vlastiveda
<b>Ročník</b>	Piaty
<b>Časová dotácia</b>	2 hodiny týždenne 66 hodín ročne
<b>Miesto realizácie</b>	Trieda, knižnica, jazyková učebňa, školská záhrada, verejné priestranstvá nachádzajúce sa v obci.

## 1. Charakteristika učebného predmetu a jeho význam v obsahu vzdelávania

Vlastiveda je integrovaný vyučovaci predmet v 5. ročníku pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia. Prostredníctvom tohto vyučovacieho predmetu žiaci získavajú základné poznatky z oblasti prírodovedných a spoločenskovedných odborov.

Nadväzuje na poznatky o prírode a spoločnosti, ktoré žiaci získali vo vecnom učive v (prípravnom), 1. až 3. ročníku., a utvára základy pre vyučovanie spoločensko-vedných a prírodovedných predmetov.

Cieľom vyučovacieho predmetu vlastiveda je u žiakov vytvárať vzťah k miestu, kde žijú. Vedie ich k úcte k dospelým, priateľskému vzťahu k spolužiakom. Vychováva ich k ochrane životného prostredia.

Obsah vyučovacieho predmetu vychádza z miestneho prírodného prostredia a prežívanej sociálnej skutočnosti. Na základe pozorovania, získajú žiaci základné poznatky o živej a neživej prírode, z prostredia miestnej krajiny. Na základe bezprostredného poznania miestnej krajiny si žiaci osvojujú základné poznatky o Slovenskej republike.

Dôležitou súčasťou vyučovania vlastivedy sú vychádzky a exkurzie, pri ktorých žiaci získavajú konkrétne poznatky o predmetoch, javoch a živočíchoch v ich prirodzenom prostredí.

Sviatky, pamätné dni a významné výročia žiakom pripomíname priebežne. Využívame predovšetkým miestne a regionálne kultúrne podujatia a slávnosti.

## 2. Cieľ predmetu

- Orientovať sa v príbuzenských vzťahoch v rodine,
- orientovať sa v príbuzenských vzťahoch v najbližšom príbuzenstve,
- orientovať sa vo veku osôb,
- starať sa primeraným spôsobom o domácnosť,
- orientovať sa na mape v miestnej krajine,
- vedieť najdôležitejšie údaje o obci v ktorej žiak žije,
- oboznámiť sa so životom ľudí v dávnej minulosti,
- získať základné poznatky o živej a neživej prírode.

## 3. Obsah učebného predmetu

### I. Život v rodine - 12 hodín

Vzťahy v rodine.

Deľba práce. Rodičia a deti. Úcta k starobe. Povinnosti a práva členov rodiny. Rodisko a bydlisko. Vybavenie domácnosti

- jednoduché stroje a prístroje v domácnosti, používanie výťahu, plynového variča, telefónu, elektrických spotrebičov,
- bezpečnosť v domácnosti, možnosti vzniku a šírenia požiaru, predchádzanie požiaru, nebezpečenstvo požiaru v byte, v budove, privolanie požiarnikov.

## **II. Orientácia na mape a v regióne - 20 hodín**

Orientácia v obci – ulice, ich názvy, križovatky, význam orientačných tabúľ. Dopravné značky, správanie sa chodcov, automobilistov, cyklistov na ceste, spôsoby riadenia križovatky, pravidlá cestnej premávky pre cyklistov. Poznávanie obce a okolitej krajiny, dominantné prvky obce, pamätihodnosti, významné objekty, inštitúcie a zariadenia - obchod, služby, správne inštitúcie, zdravotnícke zariadenia, stanica polície, požiarny útvar, kultúrne a športové zariadenia.

Charakteristika miestnej krajiny na základe pozorovania.

Jednoduchý opis krajiny – nížina, vrchovina, pohorie. Krajina – mestská, vidiecka, zalesnená, nezalesnená, poľnohospodárska, priemyselná. Chránené krajinné oblasti najbližšieho regiónu. Priemysel a poľnohospodárstvo v regióne. Dopravné spojenie v regióne – cesty, železnice, vodné cesty, letiská.

Orientácia na mape

Mapa – farby na mape, značky, turistická mapa, automapa. Orientácia na mape regiónu. Určovanie hlavných svetových strán (podľa slnka, kompasu).

Slovenská republika

Mapa SR. Poloha. Hlavné mesto – Bratislava. Hranice štátu. Susedné štáty – ukázať a vymenovať podľa mapy. Naše mesto, obec na mape, poloha.

## **III. Život ľudí v dávnej minulosti - 4 hodiny**

Život ľudí v najstaršej minulosti, spôsob ich života. Zberači a lovci, lovci mamutov, prví roľníci.

## **IV. Živá príroda - 24 hodín**

Hlavné znaky života. Rozdelenie živej prírody: živočíchy a rastliny.

Živočíchy

*Cicavce* – životné prostredie cicavcov, charakteristické znaky; hlavní predstavitelia: mačka, tur, ostatní predstavitelia: pes, myš, srna, význam a ochrana cicavcov. *Vtáky* – životné prostredie vtákov, charakteristické znaky; hlavný predstaviteľ: holub, ostatní predstavitelia: hus, kura, lastovička, sova, význam a ochrana vtákov. *Plazy* – životné prostredie plazov, charakteristické znaky; hlavní predstavitelia: jašterica, vretenica, ostatní predstavitelia: užovka, význam a ochrana plazov. *Obojživelníky* – životné prostredie obojživelníkov, charakteristické znaky; hlavní predstavitelia: žaba, skokan zelený, ostatní predstavitelia: ropucha, rosnička, význam a ochrana obojživelníkov. *Ryby* – životné prostredie rýb, charakteristické znaky; hlavný predstaviteľ: kapor, ostatní predstavitelia: štika, sardinka; význam a ochrana rýb.

Rastliny

Spoločné znaky rastlín a živočíchov. Charakteristické znaky rastlín. Rozdelenie rastlín – *dreviny, byliny*. *Dreviny*: strom, ker; ihličnaté stromy – smrek; listnaté stromy – dub, čerešňa; ker – ríbezľa. *Byliny*: púpava, pšenica, zemiak, pelargónia. Význam a ochrana rastlín.

## **V. Neživá príroda - 4 hodiny**

Vzduch, voda, nerasty, horniny.

Voda

V prírode a v živote človeka – kolobeh vody v prírode, povrchová a spodná voda, ochrana vôd, úprava vody a jej čistenie, minerálna voda a kúpele. Vzduch Význam vzduchu pre život, prúdenie vzduchu, znečisťovanie vzduchu.

## Pôda

Význam pôdy, typy pôd. Starostlivosť o pôdu - kyprenie, hnojenie, zavlažovanie, odvodňovanie, vplyv vonkajších činiteľov na pôdu, ochrana pôd.

## 4. Metódy a formy práce

Na základe poznávania miestnej krajiny sa žiaci učia pozorovať a popisovať okolitú krajinu, oboznamujú sa s jej prírodnými podmienkami. Poznávajú činnosť podnikov, obchodnej siete a služieb. V cestnej premávke spoznávajú osvojené základné dopravné značky. Učia sa privolať prvú pomoc. Vyučovanie vlastivedy má byť založené na pozorovaní, nepreťažujeme žiakov množstvom faktov.

## 5. Medzipredmetové vzťahy

Základné vedomosti z rôznych oblastí poznávania, žiak aplikuje vo viacerých vyučovacích predmetoch. Témy obsahu vlastivedy sa dajú využiť v slovenskom jazyku na rozvoj slovnej zásoby a výcviku vyjadrovania. Vlastiveda poskytuje námety na pracovné vyučovanie, výtvarnú výchovu, na praktické činnosti žiakov.

## 6. Prierezové témy

Prierezová téma	Tematický celok	Téma
<b>Osobnostný a sociálny rozvoj</b>	Živá príroda	Dub, čerešňa, život dreviny listnatého stromu
		Ochrana živočíchov, spoločné znaky rastlín a živočíchov
	Život v rodine	Život v rodine a rodina
		Vzťahy v rodine a povinnosti, práva členov rodiny
	Orientácia na mape a v regióne	Orientácia v obci podľa plánu, doprava - účastníci cestnej premávky, chodci a cyklistiky
<b>Ochrana života a zdravia</b>	Živá príroda	Život byliny, púpava, pšenica a život dreviny listnatého stromu
		Rozdelenie živočíchov a život cicavcov
	Neživá príroda	Rovnováha v prírode a vzduch
	Život v rodine	Predchádzanie požiaru, postup pri ohlasovaní
		Telefón, výťah a vychádzka
	Orientácia na mape a v regióne	Inštitúcie v obci a služby
Kultúrne a športové zariadenie v obci		
<b>Environmentálna výchova</b>	Úvod do náuky o prírode	Náuka o prírode živá a neživá príroda
	Živá príroda	Rastliny - znaky a rozdelenie rastlín
		Život rýb a význam živočíchov
	Neživá príroda	Voda, pôda
	Orientácia na mape a v regióne	Slovenská republika, hlavné mesto Slovenska
Vychádzky do prírody		
<b>Regionálna výchova a ľudová kultúra</b>	Živá príroda	Život plazov - jašterica, had, život obojživelníkov - žaby
	Život ľudí v dávnej minulosti	Život ľudí v dávnej minulosti, zberači a lovci mamutov

	Orientácia na mape a v regióne	Križovatka, výzdoba obce
		Veľkonočná výzdoba, naša obec
<b>Mediálna výchova</b>	Živá príroda	Smrek a ríbezľa, význam a ochrana rastlín
	Život v rodine	Zaobchádzanie s elektrickými spotrebičmi, plyn
	Orientácia na mape a v regióne	Opis krajiny, chránené oblasti
		Orientácia na mape, svetové strany - kompas
<b>Multikultúrna výchova</b>	Živá príroda	Mačka , krava, pes, srna, myš, život vtákov
	Život ľudí v dávnej minulosti	Prví roľníci
	Život v rodine	Vybavenie domácnosti, elektrické spotrebiče

## 7. Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Vlastiveda pre 5. ročník SZŠ

Pracovné listy k vlastivede pre 5. ročník špeciálnych základných škôl

Ďalšie odborné publikácie k daným témam vlastivedy, encyklopédie, webové stránky s témami vlastivedy, materiálno-technické a didaktické prostriedky, ktoré má škola k dispozícii.

## 8. Hodnotenie predmetu

Na hodnotenie predmetu vychádzame z Metodického pokynu č. 19/2015 na hodnotenie žiakov základnej školy. Vlastiveda v 5. ročníku sa klasifikujeme známku. Pri hodnotení pristupujeme ku každému žiakovi individuálne, hodnotíme každého podľa jeho možností a schopností. Hodnotenie slúži ako prostriedok pozitívnej podpory zdravého rozvoja osobnosti žiaka. Nepochybujeme výsledky detí medzi sebou, ale hodnotíme každého podľa jeho možností a schopností. Snaha každého učiteľa 5. ročníka je pozitívne hodnotiť. V danom predmete sú žiaci priebežne klasifikovaní. Žiakov postupne vedieme, aby sa vedeli ohodnotiť sami, ale aj svojho spolužiaka. Na konci každého klasifikačného obdobia sú žiaci na vysvedčení hodnotení známami.